

ОСНОВНА ШКОЛА „МИЛИВОЈЕ БОРОВИЋ“
МАЧКАТ

САМОВРЕДНОВАЊЕ РАДА ШКОЛЕ
ИЗ ОБЛАСТИ
НАСТАВА И УЧЕЊЕ

У ШКОЛСКОЈ 2009/2010. ГОДИНИ

У МАЧКАТУ, ЈУН 2010.

Формиран је школски тим за самовредновање који чини шест чланова, у саставу:

ИМЕ И ПРЕЗИМЕ	ЗАНИМАЊЕ	КОГА ПРЕДСТАВЉА
1. Иван Ивановић	Професор разредне наставе Директор	школа
2. Јелена Шкодрић	Стручни сарадник психолог-координатор	школа
3. Милица Тодосијевић	Професор разредне наставе	школа
4. Ружица Јараковић	Професор разредне наставе	школа
5. Слађана Ђокић	Наставник енглеског језика	школа
6. Александар Вукомановић	Наставник верске наставе	Школа
7. Слађана Бојовић	медицинска сестра	Родитељ
8. Душица Томић	Ученица	члан ученичког парламента

На седници Наставничког већа одржаној у августу чланови школског тима за самовредновање су уз сагласност осталих чланова Наставничког већа одабрали кључну област која ће бити предмет самовредновања у овој школској години, а то је **НАСТАВА И УЧЕЊЕ**.

На седници савета родитеља, представници Савета родитеља су упознати са процесом самовредновања, и постигнута је сагласност да подручје самовредновања буде **НАСТАВА И УЧЕЊЕ**.

Школски тим за самовредновање је направио план самовредновања где су јасно подељене улоге и задужења сваког од чланова тима:

ПОДРУЧИЈЕ ВРЕДНОВАЊА	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ
Планирање и припремање	Јелена Шкодрић-координатор Иван Ивановић Милица Тодосијевић
Наставни процес	Јелена Шкодрић Слађана Бојовић
Учење	Јелена Шкодрић Александар Вукомановић
Праћење напредовања ученика	Јелена Шкодрић Ружица Јараковић

Одређена је временска динамика у току које ће се завршити самовредновање изабране кључне области (01.06.2010.).

Утврђена су правила понашања и деловања (време и место рада, начин размењивања података до којих су дошли чланови тима, узајамна сарадња...), правила чувања, заштите података и располагања подацима (подаци су код стручног сарадника и доступни су на увид свим заинтересованима).

Утврђени су инструменти и технике самовредновања (анализирање документације, чек листе, скалирање, разговори и посматрање).

Подручје вредновања: **ПЛАНИРАЊЕ И ПРИПРЕМАЊЕ**

У овом подручју вредновања сагледани су следећи показатељи:

1. Планирање
2. Припремање

* **Извори доказа:** планови рада наставника, писане припреме наставника, записници стручних већа, свеске ученика, анкете

* **Технике и инструменти:** анализирање, скале процене, посматрање, увид у документацију

**СКАЛА ПРОЦЕНЕ ЗА НАСТАВНИКЕ
-ПЛАНИРАЊЕ И ПРИПРЕМАЊЕ-**

Наставници су одговарали на 22 понуђене тврђе проценујући важност, односно тачност понуђених тврђњи. На основу анализе података дошло се до следећих резултата:

Табела 1. Приказ података добијених из анкете (изражен у процентима)

ВАЖНО				тврђња/исказ	ТАЧНО			
1	2	3	4		1	2	3	4
Планирање								
0.00	0.00	36.8	63.2	1. Чланови стручних већа сарађују при планирању	10.5	42.1	26.3	21
0.00	0.00	36.8	63.2	2. Моји планови рада су усмерени на постизање прописаних циљева и задатака	0.00	0.00	26.3	73.6
0.00	5.3	42.1	52.6	3. У наставним плановима временски је усклађена обрада тема заједничких за више предмета	10.5	26.3	57.8	5.3
0.00	0.00	26.3	73.7	4. Мојим плановима су предвиђени различити облици рада у функцији ефикасног стицања знања и развоја способности и вештина ученика	0.00	0.00	52.6	47.4
0.00	0.00	47.4	52.6	5. Мојим плановима су предвиђени различите методе рада у функцији ефикасног стицања знања и развоја способности и вештина ученика	0.00	0.00	52.6	47.4
0.00	15.8	47.4	36.8	6. Моји планови рада садрже различита места извођења наставе у функцији остваривања циљева и задатака	26.3	36.8	26.3	10.5
0.00	0.00	26.3	73.6	7. Писмене провере су временски усаглашене са проверама из других предмета	5.3	5.3	36.8	52.6
0.00	0.00	47.4	52.6	8. На основу неостварених планираних задатака, утврђених анализом провере резултата рада, правим краткорочне корекције планова	0.00	5.3	68.4	26.3
Припремање								
0.00	0.00	26.3	73.6	9. Моје припреме за реализацију часа имају јасну структуру	0.00	0.00	21	78.9
0.00	0.00	57.8	42.1	10. За припрему користим стручну литературу	0.00	10.5	47.4	42.1
5.3	15.8	57.8	21	11. За припрему користим интернет и друге изворе	26.3	15.8	26.3	31.6
0.00	21	47.4	31.6	12. Добре припреме размењујем са колегама	15.8	36.8	26.3	21
0.00	5.3	47.4	47.4	13. При припреми узимам у обзир разлику ученика у напредовању, знању и искуству	0.00	10.5	52.6	36.8
0.00	0.00	47.4	52.6	14. Припремам задатке за рад различите тежине	0.00	0.00	42.1	57.8
0.00	0.00	15.8	84.2	15. Пре обраде новог проверавам колико су ученици савладали претходно градиво	0.00	0.00	42.1	57.8
0.00	0.00	47.4	52.6	16. Планирам активирање ученика ради коришћења њихових предзнања	0.00	0.00	52.6	47.4
0.00	0.00	31.6	68.4	17. Планирам коришћење наставних средстава	0.00	10.5	52.6	36.8
0.00	10.5	63.2	26.3	18. Планирам одговарајуће моделе, препарате и приручна средства	0.00	26.3	52.6	21
0.00	15.8	52.6	31.6	19. Осмишљавам и припремам огледе и вежбе	0.00	31.6	42.1	26.3
0.00	0.00	36.8	63.2	20. Поштујем дидактичко-методичка упутства и инструкције дате у наставном процесу	0.00	0.00	52.6	47.4
0.00	10.5	63.2	26.3	21. Израђујем наставне материјале потребне за час у сарадњи са ученицима	5.3	10.5	68.4	15.8
0.00	5.3	68.4	26.3	22. По реализованим часовима бележим запажања и допуне и користим их у следећем припремању	0,0 0	21	52, 6	26,3

ПЛАНИРАЊЕ

Наставници сматрају да је важна тврдња **„Чланови стручних већа сарађују при планирању”**. Међутим, што се тиче тачности тврдње, већина, њих 42.1% одговара да је то у мањој мери тачно/присутно. Да је у већој мери тачно одговара 26.3% наставника, а да је у потпуности тачно њих 21.06%.

Тврдња **„Моји планови рада су усмерени на постизање прописаних циљева и задатака”**- и што се тиче важности и тачности већина наставника се слаже и да је важна (63.2%) и да је присутна у пракси (73.6%).

Већина испитаника, њих (57.9%) сматра да је тврдња **„У наставним плановима временски је усклађена обрада тема заједничких за више предмета”** у већој мери тачна, а само један испитаник (5.3) одговара да је у потпуности тачна. У мањој мери је тачна-23.6%, а да је нетачна одговара 10.5% наставника. Са друге стране сматрају да је важна.

Што се тиче и важности и тачности, наставници сматрају да су важне и да су тачне/присутне тврдње:

- **„Мојим плановима су предвиђени различити облици рада у функцији ефикасног стицања знања и развоја способности и вештина ученика”**.

- **„Мојим плановима су предвиђени различити облици рада у функцији ефикасног стицања знања и развоја способности и вештина ученика”**

47.4% наставника сматра да је важна тврдња **„Моји планови рада садрже различита места извођења наставе у функцији остваривања циљева и задатака”**, а 36.8% да је врло важна. Да је у мањој мери важна одговара 15.8% наставника.

Што се тиче тачности, 26.3% испитаника сматра да је тврдња нетачна у потпуности, а исти толики проценат сматра да је тачна у већој мери. Највећи број их одговара да је то у мањој мери тачно (36,8%), а да је у потпуности тачно 2 испитаника (10.5%).

Наставници сматрају да је и важна и тачна тврдња **„Писмене провере су временски усаглашене са проверама из других предмета”** (важно-26.3%, врло важно 73.7%, нетачно-5.3%, у мањој мери тачно-5.3%, тачно у већој мери-52.6%)

Важно је да **„На основу неостварених планираних задатака, утврђених анализом провере резултата рада, правим краткорочне корекције планова”**. Што се тиче тачности већина их сматра 68.4% да је то у већој мери тачно, а 26.3% да је у потпуности тачно. Само један наставник сматра да је то тачно у мањој мери (5.3%)

ПРИПРЕМАЊЕ

Наставници сматрају да је важна и тачна тврдња **„Моје припреме за реализацију часа имају јасну структуру”**

Већина испитаника одговара да је тачна тврдња **„За припрему користим стручну литературу”** и то 47,4% да је у већој мери тачна, 42,1% да је у потпуности тачна, а 2 испитаника (10,5%) да је у мањој мери тачна. Нико се није определио за одговор нетачно. Сви сматрају да је тврдња важна.

„За припрему користим интернет и друге изворе”- 26,3% сматра да је то нетачно, а исти проценат сматра да је тачно у већој мери. Њих 31,6% одговара да је то у потпуности тачно, а 15,8% да је у већој мери тачно. Што се тиче важности већина се определила за одговор важно (57,9%), 21,06% за одговор врло важно, 15,8% сматра да је у мањој мери важно, а само један наставник сматра да је то неважно (5,3%).

Већина наставника (36,8%) сматра да је у мањој мери тачна тврдња **„Добре припреме размењујем са колегама”**, 26,3% одговара да је то тачно у већој мери, а 21% да је тачно у потпуности. 15,8% испитаника сматра да је тврдња нетачна. Што се тиче важности 47,4% одговара да је тврдња важна, а 31,6% да је врло важна. 21% их сматра да је у мањој мери важна.

Што се тиче важности и тачности тврдњи:

- **„При припреми узимам у обзир разлику ученика у напредовању, знању и искуству”**

„Припремам задатке за рад различите тежине”

већина наставника одговара да су тврдње и важне и тачне, а 2 испитаника (10,5%) сматра да је у мањој мери тачно/присутно

Наставници одговарају да је важна и тачна тврдња **„Пре обраде новог проверавам колико су ученици савладали претходно градиво.”**

Исто тако, наставници одговарају да је важна и тачна тврдња **„Планирам активирање ученика ради коришћења њихових предзнања.**

Већина наставника, њих 52,6% сматра да је тврдња **„Планирам коришћење наставних средстава”** у већој мери тачна, а 36,8 % да је тачна у потпуности. Да је у мањој мери тачна одговара 10,5% испитаника. 68,4% сматра је тврдња врло важна, а 31,6% да је важна.

Важно (63,2%) је да **„Планирам одговарајуће моделе, препарате и приручна средства”**. Њих 26,3% сматра да је врло важно. 10,5% тврди да је мало важно. Да је тврдња тачна у мањој мери сматра 26,3% испитаника, у већој мери 52,6%, а да је у потпуности тачна 21,06% испитаника

26,3% наставника одговара да је у потпуности тачна тврдња да **„Осмишљавам и припремам огледе и вежбе”**, 42,1% да је у већој мери тачна, а њих 31,6% да је у мањој мери тачна. Да је тврдња важна сматра 52,6 % наставника, а врло важна 31,6%. Да је тврдња у мањој мери важна сматра 15,8 %.

Наставници сматрају да је тврдња **„Поштујем дидактичко-методичка упутства и инструкције дате у наставном програму”** и тачна и важна.

„Израђујем наставне материјале потребне за час у сарадњи са ученицима”- 68,4% наставника сматра да је то у већој мери тачно, 15,8% да је тачно у потпуности. Да је у мањој мери тачно сматра 10,5%

испитаника, а да је нетачно 1 (5.3%). Што се тиче важности, 63.2 % наставника сматра да је тврдња важна, а 26.3% да је врло важна. 10.5 % сматра да је мало важна.

52.6% наставника одговара да је у већој мери тачно да „**По реализованим часовима бележим запажања и допуне и користим их у следећем припремању.**“ Да је у потпуности присутно сматра 26.3% испитаника, а да је у мањој мери присутно одговара њих 21%. Већина сматра да су тврдње важне, а само 1 (5.3%) да су мало важне.

1. ПЛАНИРАЊЕ

Сви наставници имају Годишњи план рада за свој предмет, сачињен у складу са прописаним планом и програмом. Наставници сачињавају оперативне планове рада и исте предају директору школе. Месечни планови садрже: наставне теме, број и назив наставне јединице, тип часа, облик рада, наставне методе и средства, корелација са другим предметима, иновације у настави и место извођења наставе.

По резултатима анкете и на основу разговора и посматрања примећена је недовољна сарадња између чланова стручних већа при планирању. Могућности за тимски рад су минимално искоришћене. Што се тиче корелације са другим предметима у оперативним плановима рада постоји посебна колона у којој наставници уписују са којим предметом колерира одговарајућа наставна јединица без међусобне сарадње са колегама, без заједничког усклађивања и обраде повезаних тема.

По резултатима анкете и увидом у месечне планове рада наставника предвиђени су различити облици и методе рада у функцији ефикасног стицања знања и развоја способности и вештина ученика. Писмене провере су временски усаглашене са проверама из других предмета.

Наставници тврде да на основу неостварених планираних задатака, утврђених анализом провере, праве краткорочне корекције планова. Међутим, доказа за то нема. **Предлог тима је да наставници на крају сваког месеца врше самоевалуацију месечних планова, на основу анализе резултата рада која ће садржати оцену остварености плана, корекције и начин остварености корекције.**

2. ПРИПРЕМАЊЕ

На основу анкете, наставници сматрају да се редовно припремају за часове и да им припреме имају јасну структуру. Већина их одговара да за припрему користе стручну литературу, а слабије интернет и друге изворе. Такође приметан је недостатак комуникације, јер одговарају да ретко размењују добре припреме са колегама.

Сматрају да при припремању узимају у обзир разлику ученика и да припремају задатке за рад различите тежине.

Стручни сарадник је присуствовала на неколико часова у нижим и вишим разредима и тада су наставници имали писане припреме за тај дан. Све писане припреме имале су методичко-дидактичке елементе и ток часа са задацима за рад. Припремање за час је углавном било засновано на уважавању различитости код ученика у погледу њиховог знања и способности.

*
* *

На основу извора доказа, техника и инструмената тим је одлучио да подручје вредновања **ПЛАНИРАЊЕ И ПРИПРЕМАЊЕ** смести **у ниво остварености 3.**

У овој области имамо јаких страна, али доминирају и слабе, а имајући у виду да је планирање и припремање веома битно у остваривању наставног процеса сматрамо да наставници треба да јој посвете више пажње и то:

- редовно се припремати за сваки час у писаној форми
- да припреме садрже потребне елементе и ток часа
- водити рачуна о индивидуалним могућностима ученика
- појачати сарадњу са члановима стручних већа при планирању
- ојачати тимски рад
- вршити самоевалуацију месечних планова
- стручно се усавршавати
- реализовати огледне часове

Подручје вредновања: **НАСТАВНИ ПРОЦЕС**

У овом подручју вредновања сагледани су следећи показатељи:

1. Комуникација и сарадња
2. Рационалност и организација
3. Подстицање ученика
4. Корелација и примена знања

* **Извори доказа:** увид у наставни процес, анкете

* **Технике и инструменти:** посматрање, анализирање, скале процене

**СКАЛА ПРОЦЕНЕ ЗА НАСТАВНИКЕ
-НАСТАВНИ ПРОЦЕС-**

Наставници су одговарали на 30 понуђених тврђњи процењујући важност, односно тачност понуђених тврђњи. На основу анализе података дошло се до следећих резултата:

Табела 2. Приказ података добијених из анкете (изражен у процентима)

ВАЖНО				тврђња/исказ	ТАЧНО			
1	2	3	4	<i>Комуникација и сарадња</i>	1	2	3	4
0.00	0.00	17.6	82.3	1. Настојим да се јасно и правилно изражавам на часу	0.00	0.00	15.8	84.2
0.00	0.00	11.7	88.2	2. Проверавам да ли су ученици исправно разумели питања и упутства	0.00	0.00	36.8	63.1
0.00	0.00	17.6	82.4	3. Охрабрујем ученике да изнесе своја мишљења	0.00	0.00	10.5	89.4
0.00	0.00	23.5	76.4	4. Омогућавам ученику да размисли после постављеног питања/задатка	0.00	0.00	21	78.9
0.00	0.00	17.6	82.3	5. Сваком ученику се обраћам са уважавањем	0.00	0.00	10.5	89.5
0.00	0.00	23.5	76.4	6. Водим рачуна да ученици пажљиво слушају једни друге	0.00	0.00	31.6	68.4
0.00	0.00	29.4	70.6	7. Подстичем солидарност и одговорност у групном раду	0.00	0.00	42.1	57.9
0.00	5.8	23.5	70.6	8. Подстичем ученике да заједно траже нова решења задатка	0.00	5.3	52.6	42.1
<i>Рационалност и организација</i>								
0.00	0.00	47	52.9	9. Примењујем различите облике, методе и технике рада у зависности од садржаја и циљева часа	0.00	0.00	57.9	42.1
0.00	0.00	58.8	41.2	10. Користим расположиви простор и окружење у складу са садржајима и задацима	0.00	5.3	47.4	47.4
0.00	5.8	35.3	58.8	11. На часу остварујем све фазе према плану	0.00	0.00	63.2	36.8
0.00	0.00	29.4	70.6	12. Динамику рада пролагођавам могућностима ученика	0.00	0.00	36.8	63.2
0.00	0.00	47	52.9	13. Употребљавам расположива наставна средства и материјале	0.00	0.00	26.3	73.7
0.00	0.00	11.7	88.3	14. Током часа резимирам обрађено градиво	0.00	0.00	26.3	73.7
0.00	0.00	29.4	70.6	15. Задатке за рад одређујем у складу са могућностима ученика	0.00	0.00	26.3	73.7
0.00	0.00	17.6	82.4	16. Процењујем рационалност и организацију наставног процеса и на основу уочених резултата коригујем начин рада и садржај часа	0.00	0.00	42.1	57.9
<i>Подстицање ученика</i>								
0.00	0.00	29.4	70.6	17. Применом разноврсних метода и облика рада подстичем радозналост и интересовање ученика	0.00	0.00	68.4	31.6
0.00	0.00	23.5	76.5	18. Настојим да примери које дајем буду занимљиви и повезани са искуством ученика	0.00	0.00	31.6	68.4
0.00	0.00	35.3	64.7	19. Задаци које дајем су изазовни за ученике и траже примену наученог	0.00	0.00	52.6	47.4
0.00	0.00	23.5	76.5	20. Прецизним упутствима усмеравам рад ученика	0.00	0.00	26.3	73.7
0.00	0.00	23.5	76.5	21. Дајем подршку ученицима да самостално решавају задатке	0.00	0.00	31.6	68.4
0.00	0.00	41.2	58.8	22. Упућујем ученике у истраживачки рад	0.00	10.5	52.6	36.8
0.00	0.00	17.6	82.4	23. Подстичем ученике да постављају питања и дискутују	0.00	5.3	21	73.7
0.00	5.8	41.2	52.9	24. Посвећујем посебну пажњу ученицима који спорије напредују	0.00	15.8	42.1	42.1
0.00	0.00	17.6	82.4	25. Похвалама мотивишем ученике	0.00	0.00	15.8	84.2

Корелација и примена знања									
0.00	0.00	29.4	70.6	26. Препоручујем ученицима да користе додатне изворе информација (часописе, стручне књиге, интернет...)	0.00	0.00	42.1	57.9	
0.00	0.00	41.2	58.8	27. Подстичем ученике да при учењу новог садржаја користе знања и вештине стечене у другим областима.	0.00	0.00	47.4	52.6	
0.00	0.00	23.5	76.5	28. Подстичем ученике да примене научено у свакодневном животу	0.00	0.00	31.6	68.4	
0.00	23.5	47	29.4	29. Заједно са ученицима правим програме за поједине ваннаставне активности на основу њихових интересовања	15.8	21	52.6	10.5	
0.00	17.6	47	35.3	30. Упознајем ученике са могућностима и начином коришћења школске опреме, интернета и литературе кроз ваннаставне и ваншколске активности	5.3	31.6	47.4	15.8	

КОМУНИКАЦИЈА И САРАДЊА

На основу анализе резултата анкете може се рећи да наставници сматрају да је важно и тачно да *„настоје да се јасно и правилно изражавају на часу; да проверавају да ли су ученици исправно разумели питања и упутства; да охрабрују ученике да изнесе своја мишљења; омогућавају ученику да размисли после постављеног питања; сваком ученику се обраћају с уважавањем; воде рачуна да ученици пажљиво слушају једни друге; подстичу солидарност и одговорност у групном раду; подстичу ученике да заједнички траже нова решења задатака”*. Само један испитаник је заокружио одговор мало важно и у мањој мери тачно и то на тврдњу *„Подстичем ученике да заједнички траже нова решења задатака”*. На осталим тврдњама нико није заокружио одговоре неважно, мало важно, нетачно и у мањој мери тачно.

РАЦИОНАЛНОСТ И ОРГАНИЗАЦИЈА

По резултатима анкете наставници одговарају да је важно и тачно да *„примењују различите облике, методе и технике рада у зависности од садржаја и циљева часа; на часу остварују све фазе према плану; динамику рада прилагођавају могућностима ученика; употребљавају расположива наставна средства и материјале; током часа резимирају обрађено градиво; задатке за рад одређују са могућностима ученика; процењују рационалност и организацију наставног процеса и на основу уочених резултата коригују начин рада и садржај часа.”* Само један испитаник одговара да је у мањој мери тачна тврдња да *„користи расположив простор и окружење у складу са садржајима и задацима”*.

ПОДСТИЦАЊЕ УЧЕНИКА

Наставници одговарају да је важно и тачно да *„применом разноврсних метода и облика рада подстичу радозналост и интересовање ученика; настоје да примере које дају буду занимљиви и повезани са искуством ученика; да су задаци изазовни за ученике и траже примену наученог; да прецизним упутствима усмеравају рад ученика; дају подршку ученицима да самостално решавају задатке; упућују ученике у истраживачки рад; похвалама мотивишу ученике.”* Један испитаник 5.3 % одговара да је у мањој мери тачна тврдња *„Подстичем ученике да постављају*

питања и дискутују”. 15.8% наставника одговара да је у мањој мери тачна тврдња *„Посвећујем потребну пажњу ученицима који спорије напредују”*.

КОРЕЛАЦИЈА И ПРИМЕНА ЗНАЊА

На основу резултата анкете наставници сматрају да су тачне и важне следеће тврдње: *„Препоручујем ученицима да користе додатне изворе информација”, „Подстичем ученике да при учењу новог садржаја користе знања и вештине стечене у другим областима”, „Подстичем ученике да примене научено у свакодневном животу”*.

23.53% наставника сматра да је „мало важна” тврдња *„Заједно са ученицима правим програме за поједине ваннаставне активности на основу њихових интересовања”*. Да је важна сматра 47.06% испитаника, а да је врло важна 29.4%. Што се тиче тачности, 15.8% наставника одговара да је тврдња „нетачна”, 21.05% да је „тачна у мањој мери”, 52.6% да је „у већој мери тачна”, а 10.5% да је „у потпуности тачна”. 17.65% наставника сматра да је тврдња *„Упознајем ученике са могућностима и начином коришћења школске опреме, интернета и литературе кроз ваннаставне и ваншколске активности”* „мало важна”. 47.06% сматра да је „важна”, а 35.3% да је „врло важна”. Што се тиче тачности, 5.3% испитаника сматра да је тврдња тачна, 31.6% да је „у мањој мери тачна”, 47.4% да је „у већој мери тачна”, 15.8% да је „у потпуности тачна”.

ЗАКЉУЧАК

1. КОМУНИКАЦИЈА И САРАДЊА

Уколико су резултати анкете веродостојни, наставници су на основу сопственог мишљења изнели да су:

- Информације, упутства и питања наставника добро осмишљења, прецизно формулисана и недвосмислена.
- Ученици се охрабрују да слободно износе своја мишљења и запажања.
- Дијалог између ученика и наставника се одвија уз узајамно уважавање и поверење.
- Наставници подстичу солидарност и одговорност у групном раду као и да ученици заједнички траже нова решења задатака.

Стручни сарадник је присуствовала неким часовима и може се рећи да су том приликом информације, упутства и питања наставника била солидно осмишљена и добро формулисана. Дијалог између наставника и ученика се одвијао уз узајамно уважавање. Комуникација се огледала у наставниковом давању упутства и постављању питања док су се ређе користиле претходно искуство и предзнање. Групни облик рада није био реализован ни на једном посећеном часу.

2. РАЦИОНАЛНОСТ И ОРГАНИЗАЦИЈА

Наставници на основу сопствене евалуације сматрају да се у организацији часа:

- Руководе планираним циљевима и задацима.
- Да су наставне методе и облици рада усклађени са циљевима часа, наставним садржајима и примерени узрасно-развојним карактеристикама ученика
- Да се ради у складу са различитим способностима и склоностима ученика, водећи рачуна о њиховој оптерећености, брзини и начину рада
- Рационално се користи време, простор, наставна средства

Стручни сарадник је присуствовао појединим часовима и горе наведене ставке су биле већином испоштоване.

3. ПОДСТИЦАЊЕ УЧЕНИКА

Резултати анкете указују на то да наставници сматрају да је и тачно и важно да :

- примењују разноврсне методе и облике рада и тиме подстичу радозналост и интересовање ученика
  - дају примере који су занимљиви, повезани са искуством ученика и траже примену наученог
  - дају подршку ученицима да самостално решавају задатке
- Поједини наставници су одговорили да не подстичу ученике да постављају питања и дискутују, као и да не посвећују потребну пажњу ученицима који напредују.

Стручни сарадник је присуствовала неким часовима и том приликом подстицању ученика се углавном давао одговарајући значај. Прецизним упутствима и провером урађеног усмеравао се рад

ученика. Неки јесу, а неки наставници нису посвећивали пажњу ученицима који спорије напредују. Такође, недовољно се користе разноврсне методе и савремене технике рада којима се подстиче радозналост ученика. Често су се користиле похвале, а ређе су се истицали позитивни примери постигнућа ученика.

4. КОРЕЛАЦИЈА И ПРИМЕНА ЗНАЊА

Резултати анкете указују на то да наставници сматрају да :

- подстичу ученике да при учењу новог садржаја користе знања и вештине стечене у другим областима
- подстичу ученике да примене научено у свакодневном животу

Поједини наставници одговарају да са ученицима не осмишљавају програме и садржаје за школске и ваншколске активности које захтевају примену знања, довођењем ученика у ситуације да примене научено.

Када је стручни сарадник присуствовала појединим часовима могло се приметити да је корелација међу темама и садржајима унутар једног предмета солидна, али међу предметима је ретко присутна. При увођењу ученика у нове садржаје недовољно се користе постојећа знања и искуства ученика стечених у другим предметима.

*
*   *

Сагледавајући различите изворе доказа и технике, тим се одлучио да подручје вредновања **„НАСТАВНИ ПРОЦЕС“** смести у **ниво остварености 3.**

Сматрамо да се наставни процес у нашој школи већином одвија на традиционалан и конвенционалан начин. Повремено се уводе активне методе рада. Оно чему треба да тежимо је да стварамо школу по мери детета, а то значи да треба што више:

- охрабривати ученике у изношењу сопственог мишљења и запажања
- у наставном процесу примењивати различите облике рада
- кроз групни облик рада подстицати солидарност и одговорност ученика при тражењу заједничких решења
- да се ради у складу са различитим способностима и склоностима ученика, водећи рачуна о њиховој оптерећености, брзини и начину рада
- наставити са усменим похваљивањем и истицањем позитивних примера постигнућа ученика
- наставити са повећањем пажње ученицима којима је потребна додатна друштвена подршка (похвалама их мотивисати, израда индивидуалног образовног плана)
- појачати корелацију између предмета већом сарадњом међу члановима стручних већа
- подстицати ученике да примене научено у свакодневном животу
- оформити секције и редовно их одржавати како би ученици могли да искажу своје потребе и интересовања
- понудити ученицима различит избор ваннаставних активности

Подручје вредновања: **УЧЕЊЕ**

У овом подручју вредновања сагледани су следећи показатељи:

1. Одговорност ученика
2. Начин учења

- * **Извори доказа:** непосредни увид у наставни процес, анкета
- * **Технике и инструменти:** анализирање, скале процене, посматрање

СКАЛА ПРОЦЕНЕ ЗА НАСТАВНИКЕ -УЧЕЊЕ -

Наставници су одговорали на 12 понуђених тврдњи процењујући важност, односно тачност понуђених тврдњи. На основу анализе података дошло се до следећих резултата:

Табела 3. Приказ података добијених из анкете (изражен у процентима)

ВАЖНО				тврдња/исказ	ТАЧНО			
1	2	3	4	<i>Одговорност ученика</i>	1	2	3	4
0.00	6.7	46.7	46.7	1. Подстичем ученике да себи постављају дугорочне и краткорочне циљеве и задатке.	0.00	11.7	64.7	23.5
0.00	0.00	40	60	2. Код ученика развијам одговорност за сопствено напредовање и постигнуте резултате.	0.00	5.8	41.2	52.9
0.00	0.00	40	60	3. Подстичем ученике да објективно процењују своје знање.	0.00	5.8	17.6	76.5
0.00	0.00	28.6	71.4	4. При вредновању знања питам ученика за мишљење	0.00	5.8	35.3	52.9
0.00	0.00	64.3	35.7	5. При вредновању знања одељење даје своје мишљење	0.00	17.6	40	41.2
<i>Начин учења</i>								
0.00	0.00	40	60	6. Примењујем различите облике, методе и технике рада на часу јер ученици имају различите стилове учења, способности и интересовања.	0.00	0.00	52.9	47
0.00	6.7	40	53.3	7. Упућујем ученике у разне технике учења.	0.00	5.8	64.7	29.4
0.00	0.00	26.7	73.3	8. Учим ученике да разликују битно од небитног.	0.00	0.00	35.3	64.7
0.00	0.00	33.3	66.7	9. Подстичем ученике да уче путем открића и решавања проблема.	0.00	5.8	29.4	64.7
0.00	0.00	33.3	66.7	10. Подстичем ученике на активно стицање знања.	0.00	0.00	35.3	64.7
0.00	0.00	20	80	11. Проверавам да ли ученици препознају примену наученог.	0.00	11.7	47	41.2
0.00	0.00	26.7	73.3	12. Упућујем и подстичем ученике да користе додатне материјале (енциклопедије, књиге, часописе, интернет, ТВ...)	0.00	5.8	29.4	64.7

ОДГОВОРНОСТ УЧЕНИКА

Наставници сматрају да су важне и тачне тврдње (у већој мери или у потпуности) и то *„Подстичем ученике да себи постављају дугорочне и краткорочне циљеве и задатке“*, *„Код ученика развијам одговорност за сопствено напредовање и постигнуте резултате“*, *„Подстичем ученике да објективно процењују своје знање“*, *„При вредновању знања питам ученика за мишљење“*, *„При вредновању знања одељење даје своје мишљење“*. Нико није заокружио неважно и нетачно, а врло мали проценат наставника се определио за одговор тачно у мањој мери.

НАЧИН УЧЕЊА

Наставници одговарају да су важне и тачне тврдње (у већој мери или у потпуности) и то: *„Примењујем различите облике, методе и технике рада на часу јер ученици имају различите*

стилове учења, способности и интересовања“, *„Учим ученике да разликују битно од небитног“*, и *„Подстичем ученике на активно стицање знања“*.

На тврдњу *„Упућујем ученике у разне технике учења“*, 53.3% одговара да је врло важна, 40% да је важна и **6.7% да је мало важна**. Да је тврдња у потпуности тачна сматра 29.4% наставника, да је у већој мери тачна одговара њих 64.7%, **а да је у мањој мери тачна њих 5.8%**. Нико није заокружио одговор нетачно и неважно.

На тврдњу *„Подстичем ученике да уче путем открића и решавања проблема“*, 33.3% наставника сматра да је тврдња важна, а 66.7% да је врло важна. 64.7% одговара да је тврдња у потпуности тачна, 29.4% да је тачна у већој мери, **а 5.8% да је у мањој мери тачна**. Нико се није определио за одговор нетачно, мало важно и неважно.

80% наставника сматра да је тврдња *„Проверавам да ли ученици препознају примену наученог“* врло важна, а 20% да је важна. Да је тврдња у потпуности тачна одговара 41.2% наставника, а да је у већој мери тачна њих 47%. Да је тврдња **у мањој мери тачна одговара 11.7% наставника**. Нико се није определио за одговор нетачно, неважно и мало важно.

64.7% наставника сматра да је у потпуности тачна тврдња *„Упућујем и подстичем ученике да користе додатне материјале (енциклопедије, књиге, часописе, интернет, ТВ...)“*, а 29.4% да је у већој мери тачна. Да је **у мањој мери тачна одговара 5.8% испитаника**. Нико се није определио за одговор нетачно, као и за одговоре неважно и мало важно.

ЗАКЉУЧАК

1. ОДГОВОРНОСТ УЧЕНИКА

На основу сопствене процене наставници сматрају да код ученика развијају одговоран однос према учењу и раду и подстичу ученике да објективно процењују своје знање.

Стручни сарадник је присуствовала појединим часовима и приметила да већина ученика има развијен одговоран однос према учењу и показује одређен степен самосталности у раду. Свест о личној одговорности је присутна код ученика са добрим постигнућима. Ученици са слабијим успехом се труде да савладају основне елементе садржаја. Наставници се у већој мери труде да код ученика развију одговорност за сопствено напредовање и постигнуте резултате, као и да објективно процењују своје знање. Већини ученика оцена је и даље основни мотив за рад и напредовање.

2. НАЧИН УЧЕЊА

Наставници на основу сопствене процене сматрају да примењују различите облике, методе и технике рада на часу, да уче ученике да разликују битно од небитног и подстичу их на активно стицање знања. Неколицина их одговара да ретко упућују ученике у разне технике учења; да их ретко подстичу да уче путем открића и решавања проблема; ретко проверавају да ли ученици препознају примену наученог и ретко упућују и подстичу ученике да користе додатне материјале (енциклопедије, часописе, књиге, интернет, ТВ...).

Стручни сарадник је присуствовала појединим часовима и тада су наставници на часу већином примењивали различите методе и технике рада које код ученика развијају интересовање за учење путем открића, решавања проблема. Наставници су подстицали ученике да разликују битно од небитног, да праве краће белешке са предавања, да резимирају научено.

*
*   *   *

На основу резултата анкете, разговора и непосредног увида у наставни процес тим се одлучио да подручје вредновања **УЧЕЊЕ** смести **у ниво остварености 3.**

Сматрамо да што се тиче одговорности ученика, један део ученика има развијен, одговоран однос према учењу и показује интересовање за самосталан рад, док је код других одговорност према учењу недовољно развијена. Такође у школи, мали број наставника примењује активне методе учења и мали број њих ради на развијању ученичких компетенција за учење путем открића, решавања проблема, кооперативно учење...Ученици се ретко упућују на коришћење различитих извора знања. Стога је потребно:

- свакодневним радом неговати одговорност према раду и учењу
- код ученика са slabим успехом развијати свест о сопственој одговорности
- упућивати ученике на коришћење различитих техника учења и учења наставних садржаја са разумевањем
- радити на оспособљавању ученика да примењују научено и да препознају примену наученог
- упућивати ученике да користе различите изворе знања.

Подручје вредновања: **ПРАЋЕЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА**

У овом подручју вредновања сагледани су следећи показатељи:

1. Праћење и оцењивање
2. Извештавање

* **Извори доказа:** дневници евиденције образовно-васпитног рада, белешке наставника, евиденције о постигнућима ученика, записници

* **Технике и инструменти:** анкете, упитници, непосредан увид у наставни процес

**СКАЛА ПРОЦЕНЕ ЗА НАСТАВНИКЕ
-ПРАЋЕЊЕ НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА-**

Наставници су одговарали на 16 понуђених тврђњи процењујући важност, односно тачност понуђених тврђњи. На основу анализе података дошло се до следећих резултата:

Табела 3. Приказ података добијених из анкете (изражен у процентима)

ВАЖНО				тврђња/исказ	ТАЧНО			
1	2	3	4	<i>Праћење и оцењивање</i>	1	2	3	4
0.00	0.00	33.3	66.7	1. Вредновање и проверу постигнућа ученика остварујем у свим фазама наставног процеса.	0.00	0.00	36.8	63.2
0.00	0.00	44.4	55.6	2. Бележим податке за приказ резултата учења ученика (кратке белешке/описни коментари о раду ученика, записи о самооцењивању ученика и узајамном ученичком оцењивању...)	0.00	15.8	36.8	47.4
0.00	0.00	38.9	61.2	3. Бележим податке за приказ напредовања ученика (пратим постигнућа ученика, резултате тестирања...)	0.00	5.3	42.1	52.6
0.00	0.00	38.9	61.1	4. Помажем ученицима који имају тешкоћа у савладавању програма.	0.00	5.3	63.2	31.6
0.00	0.00	16.7	83.3	5. Ценим активности и доприносе сваког ученика.	0.00	0.00	15.8	84.2
0.00	0.00	22.2	77.8	6. Оцењивање вршим у складу са прописаним правилима о оцењивању ученика.	0.00	0.00	10.5	89.5
0.00	0.00	22.2	77.8	7. Оцењивањем проверавам степен усвојеног знања и ниво разумевања.	0.00	0.00	15.8	84.2
0.00	0.00	27.8	72.2	8. Оцењивањем проверавам способност примене стечених знања и способности.	0.00	0.00	31.6	68.4
0.00	0.00	22.2	77.8	9. Знања ученика процењујем на различите начине (усмена комуникација на часу, тестирање, писмене вежбе...)	0.00	0.00	15.8	84.2
0.00	0.00	16.7	83.3	10. При оцењивању узимам у обзир залагање ученика.	0.00	0.00	5.3	94.7
0.00	0.00	22.2	77.8	11. Оцењивање користим за процену ефикасности своје наставе и рада ученика и даље планирање.	0.00	0.00	36.8	63.2
<i>Извештавање</i>								
0.00	0.00	27.8	72.2	12. Поштујем и остварујем утврђену процедуру извештавања у школи.	0.00	0.00	47.4	52.6
0.00	5.6	38.9	55.5	13. Са процедуром извештавања у школи упознао сам ученике и родитеље.	0.00	5.3	52.6	42.1
0.00	0.00	33.3	66.7	14. Родитеље благовремено информисем о раду, успеху и понашању ученика.	0.00	0.00	31.6	68.4
0.00	5.6	38.9	55.5	15. У извештајима о напредовању ученика описујем темпо којим ученик достиже нивое постигнућа у односу на прописане задатке и циљеве.	0.00	0.00	73.7	26.3
0.00	5.6	22.2	72.2	16. Обезбеђујем двосмерну комуникацију са родитељима.	0.00	10.5	57.9	31.6

ПРАЋЕЊЕ И ОЦЕЊИВАЊЕ

Што се тиче важности тврдње **„Вредновање и проверу постигнућа ученика остварујем у свим фазама наставног процеса”**, 66.7% испитаника сматра да је тврдња врло важна, 33.3% да је важна. Да је тврдња тачна у потпуности одговара 63.2% наставника, да је у већој мери тачна 36.8%. Нико се није определио за одговор нетачно, у мањој мери тачно, неважно и мало важно.

Код тврдње **„Бележим податке за приказ резултата учења ученика (кратке белешке/описни коментари о раду ученика, записи о самооцењивању ученика и узајамном ученичком оцењивању...)”**, сви наставници сматрају да је тврдња важна (44.4%) и врло важна (55.6%). Код тачности тврдње, 47.4% одговара да је тврдња у потпуности тачна, 36.8% да је тачна у већој мери, а 15.8% да је у мањој мери тачна. Нико се није определио за одговор нетачно.

Наставници сматрају да је важна тврдња **„Бележим податке за приказ напредовања ученика (пратим постигнућа ученика, резултате тестирања...)”** и то 38.9% да је важна и 61.2% да је врло важна. Што се тиче тачности, 52.6% сматра да је то тачно у потпуности, а 42.1% да је тачно у већој мери. Да је тврдња тачна у мањој мери сматра 5.3% испитаника. Нико се није определио за одговоре неважно, мало важно и нетачно.

Тврдња **„Помажем ученицима који имају тешкоћа у савладавању програма”** је по мишљењу наставника важна и то 38.9% да је важна и 61.1% да је врло важна. Што се тиче тачности, 31.6% сматра да је то у потпуности тачно, а 63.2% да је већој мери тачно. Један испитаник сматра да је у мањој мери тачно (5.3%). Нико се није определио за одговоре нетачно, неважно и у мањој мери важно.

Испитаници сматрају да су следеће тврдње важне, врло важне, у већој мери тачне и у потпуности тачне:

„Ценим активности и доприносе сваког ученика”, „Оцењивање вршим у складу са прописаним правилима о оцењивању ученика”, „Оцењивањем проверавам степен усвојеног знања и ниво разумевања”, „Оцењивањем проверавам способност примене стечених знања и способности”.

Знања ученика процењујем на различите начине (усмена комуникација на часу, тестирање, писмене вежбе...)” „При оцењивању узимам у обзир залагање ученика”.
„Оцењивање користим за процену ефикасности своје наставе и рада ученика и даље планирање”

ИЗВЕШТАВАЊЕ

Наставници сматрају да је тврдња **„Поштујем и остварујем утврђену процедуру извештавања у школи”** важна (27.8%) и врло важна (72.2%).

Исто тако, одговарају да је у већој мери тачна (47.4%) и да је у потпуности тачна (52.6%). Нико се није определио за одговоре неважно, мало важно, нетачно и у мањој мери нетачно.

Што се тиче важности тврдње **„Са процедуром извештавања у школи упознао сам ученике и родитеље”**, 5.6 % наставника је заокружило одговор мало важно, 38.9% да је важно, а 55.5% да је

врло важно. Што се тиче тачности, присутности у пракси, **5.3%** сматра да је то тачно у мањој мери, **52.6%** да је тачно у већој мери и **42.1%** да је у потпуности тачно.

Наставници сматрају да је тврдња **„Родитеље благовремено информишем о раду, успеху и понашању ученика“** важна **33.3%** и врло важна **66.7%**. Да је тврдња тачна у већој мери одговара **31.6%**, а да је у потпуности тачна **68.4%** испитаника.

55.5 % испитаника одговара да је врло важна тврдња **„У извештајима о напредовању ученика описујем темпо којим ученик достиже нивое постигнућа у односу на прописане задатке и циљеве“**, а **38.9%** да је важна. Само **5.6%** одговара да је мање важна. Што се тиче тачности, **26.3%** одговара да је тврдња у потпуности тачна, а **73.7%** да је у већој мери тачна.

Испитаници сматрају да је врло важна тврдња **„Обезбеђујем двосмерну комуникацију са родитељима“**, **72.2%**, да је важна одговара **22.2%**, а да је мало важна **5.6%** испитаника. Што се тиче тачности, **31.6%** одговара да је тврдња у потпуности тачна, **57.9%** да је у већој мери тачна, а **10.5%** да је у мањој мери тачна. Нико се није определио за одговор нетачно.

ЗАКЉУЧАК

1. ПРАЋЕЊЕ И ОЦЕЊИВАЊЕ

На основу евиденције, као и посете појединим часовима од стране стручног сарадника, може се рећи да се оцењивање ученика обавља редовно и сагласно прописаном Правилнику о оцењивању ученика у Основној школи. На основу анализе анкете, вредновање и провера постигнућа ученика се остварује у свим фазама наставног процеса и резултат је систематског праћења ученика. О критеријуму оцењивања наставници се не договарају на нивоу стручног већа. Знање ученика се процењује на различите начине (усмена комуникација на часу, тестирање, писмене вежбе, залагање ученика...). Наставници тврде да воде појединачну евиденцију о постигнућу сваког ученика. Ретко омогућују ученицима да учествују у процесу самооцењивања и узајамног ученичког оцењивања. Такође, ретко користе оцењивање за процену ефикасности своје наставе и рада ученика и за даље планирање.

2. ИЗВЕШТАВАЊЕ

Школа има договорен начин извештавања о постигнућима ученика са којим су упознати родитељи и ученици. Информације о напредовању ученика, степену постигнућа и понашању ученика у школи, родитељи добијају путем родитељских састанака и на сопствену иницијативу (индивидуални разговори). Информисање је јасно, лако разумљиво и садржи смернице за даље напредовање ученика. Такође, постоје и ученички картони, преко којих наставници обавештавају родитеље (који због запослености нису у могућности да долазе редовно у школу) о оценама, изостанцима, владању и ваннаставним активностима ученика.

*
*   *

Узимајући у обзир резултате анкете и постојеће доказе може се рећи да у овом подручју вредновања показујемо прилично добре резултате. Тим се одлучио да се и у овом подручју вредновања сместимо у ниво остварености 3, јер сматрамо да би било превише да се оценимо највишом оценом (4), јер треба да још више радимо и трудимо се да би сви наши актери били задовољни.

Оно о чему би требало водити рачуна у оквиру подручја вредновања **„Праћење напредовања ученика”** је:

- наставити са праксом да ученици редовно добијају повратну информацију о оцени
- усаглашавати критеријум оцењивања у зависности од структуре одељења
- омогућити ученицима да учествују у процесу самооцењивања
- користити оцењивање за процену ефикасности наставе и за даље планирање
- наставити са редовним извештавањем о постигнућима путем родитељских састанака и индивидуалних разговора са родитељима
- обезбедити двосмерну комуникацију са родитељима

АКЦИОНИ ПЛАН

-НАСТАВА И УЧЕЊЕ-

ОПШТИ ЦИЉ

Рад на унапређивању квалитета рада школе редовним планирањем и припремањем, одржавањем огледних часова, стварањем школе по мери детета водећи рачуна о индивидуалним потребама, могућностима и способностима ученика.

ПРИОРИТЕТИ	АКТИВНОСТИ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ
1. Самоевалуација месечних планова	Оцена остварености плана, корекције и начин остварености корекције	Једном месечно	Предметни наставници
2. Реализација огледних часова	Примена мултимедијалних метода и различитих облика рада	Једном месечно	Предметни наставници
3. Појачати сарадњу са стручним већима и колегама (размена добрих припрема и корелација међу предметима)	Редовно одржавање седница стручног већа	Једном месечно и по потреби	Руководиоци и чланови стручних већа
4. Израда ИОП-а за ученике којима је потребна додатна друштвена подршка	-Идентификовање ученика којима је потребна додатна друштвена подршка -формирање ИОП тима -израда ИОП-А	Од септембра 2010.	стручни сарадник тим за ИОП
5. Усаглашавати критеријум оцењивања у зависности од структуре одељења	-већу пажњу поклонити индивидуалним карактеристикама ученика њиховим могућностима	континуирано	Предметни наставници
6. Упућивати ученике на коришћење различитих техника учења и учења наставних садржаја са разумевањем	На часовима одељенског старешине одржати часове из Програма подршке ученицима у учењу.	Од септембра 2010	Стручни сарадник Предметни наставник
7. У складу са материјалним могућностима вршити обнављање наставних средстава	-Испитати потребе за наставним средствима -набавка истих	континуирано	Предметни наставници Директор школе
8. Обезбедити двосмерну комуникацију са родитељима	-остварити сарадњу са родитељима, истицати значај њиховог учења у животу и раду школе. Заједнички превазилазити проблеме.	континуирано	Одељенске старешине Стручни сарадник Директор